

Rekisteripalvelut / Anne Aho-Eagling (DVV)

11.11.2020

kirjaamo.sm@govsec.fimaahanmuutto-osasto.sm@govsec.fi

Sisäministeriön lausuntopyyntö 1.10.2021, VN/6060/2021

Lausunto sisäministeriölle koskien hallituksen esitystä kansalaisuuslain muuttamiseksi sekä valtioneuvoston asetukseksi kansalaisuudesta

Digi- ja väestötietovirasto (DVV) antaa pyynnöstä lausuntonsa sisäministeriölle koskien hallituksen esitystä kansalaisuuslain muuttamiseksi sekä valtioneuvoston asetukseksi kansalaisuudesta.

Ilmoitusmenettelyn poisto joissakin tapauksissa

Hallituksen esityksen mukaan kansalaisuuslain 9 §:ää voitaisiin mahdollisesti muuttaa siten, että Suomen kansalaiselle syntyvä lapsi saisi aina Suomen kansalaisuuden suoraan lain nojalla. 26 §:n mukainen ilmoitusmenettely jäisi tällöin poikkeukselliseksi ja koskisi ennen lainmuutoksen voimaantuloa syntyneitä lapsia. DVV pitää ehdotusta kannatettavana sekä katsoo sen selkeyttävän ja yksinkertaistavan nykyistä käytäntöä ja erityisesti DVV:n käsittelyprosesseja, kun Suomen kansalaiselle syntyvä lapsi saisi aina Suomen kansalaisuuden nojalla.

Ehdotus aiheuttaisi jonkin verran muutoksia väestötietojärjestelmän ylläpitosovelluksiin sen varmistamiseksi, että kaikissa kansalaisuuslain 9 §:ssä säädetyissä tapauksissa lapselle merkitään automaattisesti Suomen kansalaisuus. Lapsen kansalaisuuden saamiseen ehdotetut muutokset vaatisivat Digi- ja väestötietovirastossa tietojärjestelmämuutoksia, joiden suunnitteluun, määrittelyyn, toteutukseen, testaukseen ja käyttöönottoon tarvittaisiin sekä ostopalveluita että virkatyötä. Väestötietojärjestelmän sovellusten muutoksista aiheutuisi Digi- ja väestötietoviraston arvion mukaan kokonaisuudessaan noin 70 000 euron kertaluonteinen kustannus, joka voitaisiin kattaa viraston toimintamäärärahoista.

Suomen kansalaisuuden periytyminen sijaissyntyystapauksissa

Äitiyslain 45 §:ssä on säännökset ulkomaisen äitiyspäätöksen tunnustamisesta Suomessa. Pykälän 3 momentissa säädetään siitä, millä edellytyksin tunnustetaan ulkomailla vahvistettu päätös, jolla joku on vahvistettu äidiksi synnyttäneen sijasta (ns. sijaissyntyystapaukset).

Sijaissyntyystapauksessa voi olla, että äidiksi vahvistettu on Suomen kansalainen ja isä ulkomaan kansalainen. Kansalaisuuslain muutosehdotuksen mukaan Suomen kansalaiselle syntyvä lapsi saisi aina Suomen kansalaisuuden lain nojalla. Pykälä koskisi myös sijaissyntyystapauksessa vahvistettua äitiä.

Säännöskohtaisissa perusteluissa tarkennetaan, mitä tarkoitetaan äidillä: "Äitiys ja isyys määräytyvät äitiyslain ja isyyslain (11/2015) mukaisesti. Äidillä tarkoitetaan siten paitsi lapsen synnyttänyttä henkilöä, myös tämän lisäksi vahvistettua toista äitiä. Lapsi saisi Suomen kansalaisuuden myös siinä tapauksessa, että Suomessa tunnustettaisiin äitiyslain 45 §:n 3 momentin perusteella sellainen päätös, jolla Suomen kansalainen olisi jossakin toisessa valtiossa vahvistettu äidiksi lapsen synnyttäneen henkilön sijasta. Tällaisessa tilanteessa lapsen katsottaisiin saaneen Suomen kansalaisuuden takautuvasti syntymästään lukien." DVV pitää ehdotusta kannatettavana sekä katsoo sen selkeyttävän ja yksinkertaistavan nykyistä käytäntöä.

Viranomaisten ilmoitusvelvollisuudet

Kansalaisuuslain 40 §:n 3 momentin tarkennukset viranomaisten ilmoitusvelvollisuuksista ja määräaika säännöksestä ovat kannatettavia, ja vastaavat jo noudatettua käytäntöä

Lapsen kansalaisuusasetuksen määrittäminen

Kansalaisuusasetuksen 1 §:ssä säännellään velvollisuudesta pyytää kansalaisuusasetuksen määrittämistä. Ehdotetun asetuksen 2 momentin mukaan lapsen kansalaisuusasetuksen määrittämistä ei tarvitse pyytää 1 momentin tarkoittamissa tapauksissa, jos väestötietojärjestelmään merkittävä tieto lapsen jonkin valtion kansalaisuudesta on luotettavasti varmistettu siten kuin väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain (661/2009) 19 §:n 1 ja 2 momentissa säädetään. DVV pitää ehdotusta kannatettavana sekä katsoo sen vastaavan nykyistä käytäntöä.

Ehdotetun asetuksen 1 § 1 momentin 4 kohdan mukaan velvollisuus pyytää kansalaisuusasetuksen määrittämistä koskee myös tapauksia, joissa lapsella on äitiyslain nojalla kaksi äitiä. DVV pitää ehdotusta sinänsä kannatettavana. Tulisi kuitenkin pohtia, voisiko kohdan muotoilua vielä täsmentää, sillä suoraan äitiysnojalla nojalla lapsella voi olla vain yksi äiti – se, joka on synnyttänyt lapsen. Lapsen synnyttäneen äidin ohella lapselle voidaan vahvistaa toinen äiti, joten tarkemmin muotoiltuna kyse olisi tilanteesta, jossa lapselle on tämän synnyttäneen äidin ohella vahvistettu toinen äiti, eikä kumpikaan ole Suomen kansalainen.

Ehdotettu asetuksen 1 § 1 momentin 4 kohdan muutos aiheuttaa vähäisiä lisäkustannuksia DVV:n aiemmin esittämiin 70 000 euron tietojärjestelmäkustannuksiin. Lisääntyvätkin kustannukset voidaan kattaa DVV:n toimintamäärärahoista.

Timo Salovaara
Ylijohtaja

Jari Taipale
Johtaja

